

“PENCEREDEKİ KADIN” FİLMİNİN BAŞ KARAKTERİ OLAN ANNA FOX’UN RUHSAL BOZUKLUKLARIN TANISAL VE SAYIMSAL EL KİTABI (DSM-5) ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of the Anna Fox, Main Character of the “The Women in the Window” in the Framework of the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)

Büşra ALTINIŞIK¹, Hatice DEMİRBAŞ²

ÖZET

Bu çalışma, “Penceredeki Kadın” filminin psikopatoloji bağlamında değerlendirilmesini kapsamaktadır. Çalışmada öncelikle psikoloji ve sinema arasındaki yakın ilişkiye değinilerek filmlerde psikopatolojinin ele alınışı ile ilgili bilgi verilmiştir. Ardından filmin künyesi ve içeriği verilerek filmde ana karakterin yaşadığı agorafobi bozukluğu ile ilgili genel bilgiler aktarılmıştır. Bu bağlamda agorafobinin tanımı, görülme sıklığı ve etiyolojisi ile ilgili kısaca bilgiler yer almaktadır. Ardından, ana karakter olan Anna Fox’un psikopatoloji kapsamında analizi Amerikan Psikiyatri Birliği’nin Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (DSM-5) temelinde yapılmıştır. Anna Fox’un yaşadığı sarsıcı olay sonrasında gelişen agorafobi rahatsızlığı ve belirtileri üzerinde durulmuştur. Anna Fox’un yaşadığı olay üzerinden travmatik ve depresif belirtileri psikopatoloji açısından ele alınarak bu belirtiler ile ilgili değerlendirme yapılmıştır. “Örselenme (travma) ve Tetikleyici Etkenle İlişkili Bozukluklar” ve “Depresyon Bozuklukları” kategorisinde yer alan bozuklukları değerlendirmek için filmde sınırlı bilgi bulunduğu için Anna Fox’un ruhsal durumu travmatik ve depresif belirtiler kapsamında yorumlanmıştır. Anna Fox’un alkol, ilaç kullanımı ve intihar düşünceleri ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmada; Anna Fox’un genel görünümü, duygu, düşünce ve davranışları, fizyolojik tepkileri psikopatolojik açıdan incelenmiş ve yorumlanmıştır. Anna Fox’un yaşadığı travmatik olay, etkileri ve sonrasında gelişen agorafobisi Amerikan Psikiyatri Birliği’nin Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (DSM-5) çerçevesinde değerlendirilmiş ve tartışılmıştır. Psikopatoloji açısından filmin katkılarına yer verilmiş ve ileride yapılacak çalışmalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Agorafobi, depresif belirtiler, travmatik belirtiler, psikopatoloji, sinema

ABSTRACT

This study covers the evaluation of the movie “The Woman in the Window” in the context of psychopathology. In the study, first of all, the relationship between psychology and cinema was mentioned and information about the handling of psychopathology in films was given. Then, by giving the title and content of the movie, general information about agoraphobia disorder experienced by the main character in the movie was transferred. In this context, there was brief information about the definition, incidence and etiology of agoraphobia. The main character Anna Fox was analyzed made on the basis of the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5) within the scope of psychopathology. The agoraphobia disorder and symptoms that developed after Anna Fox’s shocking event were emphasized. The traumatic and depressive symptoms of Anna Fox were discussed in terms of psychopathology, and an evaluation was made about these symptoms. Since there is limited information in the movie to evaluate the disorders in the category of “Trauma and Stressor-Related Disorders” and “Depression Disorders”, Anna Fox’s mental state has been interpreted within the scope of traumatic and depressive symptoms. A general evaluation was made about Anna Fox’s alcohol, drug use and suicidal thoughts. In the study, Anna Fox’s general appearance, emotions, thoughts and behaviors, and physiological reactions were analyzed and interpreted from a psychopathological point of view. Traumatic event that experienced Anna Fox, its effects, and the agoraphobia that develops afterwards were evaluated and discussed in the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5) of the American Psychiatric Association. The contributions of the film in terms of psychopathology are included and suggestions for future studies are presented.

Keywords: Agoraphobia, depressive symptoms, traumatic symptoms, psychopathology, cinema

1. ORCID: 0000-0001-9250-7877

2. ORCID: 0000-0002-4148-8562

1. Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Bölümü, psk.busra.altinisik@gmail.com
2. Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, hatice.demirbas@hbv.edu.tr

*ALTINIŞIK, B. ve DEMİRBAŞ, H. (2022). ““Penceredeki Kadın” Filminin Baş Karakteri Olan Anna Fox’un Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı (Dsm-5) Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 9, S. 26, s.124-134.
Makale Geliş Tarihi: 28 Temmuz 2021 Kabul Tarihi: 27 Mart 2022

EXTENDED ABSTRACT

Psychology and cinema are intertwined, influencing each other. In this context, psychopathologies take place in cinema as the main subject of movies (Okumusoglu, 2019: 4). The character of Anna Fox, who was examined in the movie, directed by Joe Wright in 2018 provides valuable information in terms of the appearance of psychopathology (agoraphobia disorder, depressive and traumatic symptoms). The film covers the story of Anna Fox, who can not leave the house. She lost her husband and daughter in a car accident in which she was driving. After the accident, Anna experiences intense anxiety and later develops agoraphobia. Anna does not want to leave the house and spends most of her day drinking alcohol and spying on her neighbors. The film tells the events that followed when Anna Fox thought that she had seen the murder one night. Agoraphobia experienced by Anna is frequently encountered among phobias. Agoraphobia was known as the fear of open spaces. It is characterized by fear and avoidance of being alone, going out and entering crowded areas (Öztürk & Uluşahin, 2018: 348). Considering epidemiological studies, lifetime prevalence rates are 1.1% for panic disorder with agoraphobia and 0.8% for agoraphobia without panic disorder (Kessler et al., 2006: 417). Agoraphobia is addressed in terms of different theories. Agoraphobia in the light of behavioral and cognitive factors has been evaluated within the scope of panic disorder in the literature. Chambless and Gracely (1989: 17) draws attention to the fact that fear of fear is characterized with agoraphobic individuals. Sensitivity to anxiety, catastrophic thoughts and a cognitive structure prone to anxiety are frequently found in anxiety disorders (Berle et al., 2008: 287). In psychoanalytic perspective, the individual experiences anxiety as a result of unconscious desires not being met. This situation means that the self gives an alarm reaction (cited in Öztürk & Uluşahin, 2018: 351). The film was evaluated within the framework of agoraphobia disorder, traumatic and depressive symptoms. Considering agoraphobia criteria of DSM-5; Anna appears to meet criteria for this disorder. Anna has marked fear and anxiety about being outside the home alone and being in open spaces. Anna worries in these situations that would be difficult to escape. Anna thinks that an environment outside the home is not safe. The situations that are the source of agoraphobia almost always cause anxiety and fear for her. Anna avoids the situation that is the source of agoraphobia or endures the situation with intense fear or anxiety. This anxiety and fear is disproportionate to her social and cultural context. Although there is no possible danger, she does not accept guests in her house and has not stepped outside for 10 months. It is seen that Anna is in significant distress and her social life is negatively affected by her staying home. It is seen that Anna does not have any other illness related to her health in the movie. It was evaluated that Anna's condition could not be better explained by another mental disorder and that she might have traumatic and depressive symptoms in addition to her agoraphobia (American Psychiatric Association, 2013). In the movie, Anna's symptoms started when she experienced the event which was considered as a serious traumatic experience. After the event, it was observed that there were negative changes in Anna's cognitions and mood. She has persistent and exaggerated negative beliefs about himself, others, and the world. It was observed that Anna had difficulty in accepting the traumatic experience. In the movie, it is seen that Anna experiences depressive symptoms. It was evaluated that there was a significant decrease in the interest, the activities and participation. She is in a socially withdrawn. Anna has alcohol and irregular drug use, suicidal thoughts and planning suicide. In addition to the symptoms mentioned, it should not be ignored that Anna may be in the mourning process. Since there is limited information to make a definitive assessment, an evaluation was made within the scope of traumatic and depressive symptoms. It is thought that the movie can reflect the agoraphobia disorder in terms of general appearance, the main character's depressed mood and trauma symptoms gives a rich information. In this context, it is considered valuable that the film can be used for educational and therapeutic purposes.

GİRİŞ

Psikoloji ve sinema iç içe, birbirini etkileyen ve destekleyen bir alandır. Sinema psikoloji biliminden sıklıkla faydalanmaktadır. Psikopatolojiler de bu bağlamda filmlerin ana konusu olarak sinemada yer bulmaktadır. Örneğin; kaygı bozukluğu, depresyon, kişilik bozuklukları gibi çeşitli rahatsızlıklara sıklıkla filmlerde yer verilmektedir. Bununla birlikte psikologlar da sinemayı; eğitim, araştırma, psikoterapide farkındalığı sağlama amacı ile kullanmaktadır. Psikolojik rahatsızlıkların vaka üzerinde görünümü açısından filmler bireylere genel bir çerçeve sunmaktadır (Okumuşoğlu, 2019: 4).

Alanyazında agorafobiyi ele alan çeşitli vaka çalışmaları bulunmaktadır (Butler, 1975; Gurgel vd., 2007; Yaşan ve Tamam, 2009). Kaygı bozuklukları kategorisi içerisinde yer alan agorafobiye özgü film analizlerinin ise sınırlı olduğu görülmektedir. Alanyazındaki bu boşluğu doldurmak amacı ile son dönem bir yapım olan “Penceredeki Kadın” filmi bu çalışmada ele alınmıştır. A.J. Finn’in romanından uyarlanan filmin kitap incelemesinin ele alındığı çalışmalar bulunmakla birlikte film analizini ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir (Fadillah, 2021; Rai, 2020; Silalahi ve Saragih, 2021).

Bu doğrultuda 2018 yılı yapımı olan “Penceredeki Kadın” filminin baş karakteri Anna Fox’un agorafobi bozukluğunun, depresif ve travmatik semptomlarının psikopatoloji için önemli bilgiler sunduğu düşünülerek film ele alınmış ve psikopatoloji kapsamında analizi yapılmıştır.

1. Filmin Künyesi

Filmin Adı: Penceredeki Kadın (The Woman in the Window)

Yönetmenin Adı: Joe Wright

Oyuncular: Amy Adams, Gary Oldman, Julianne Moore, Wyatt Russell, Brian Tyree Henry

Yapım Yılı: 2018

1.1. Filmin İçeriği

A.J. Finn’in romanından uyarlanan film, kaygı bozukluğu olan ve evden dışarı çıkamayan Anna Fox’un hikayesini ele almaktadır. Anna Fox günün büyük bir çoğunluğunu komşularını izlerken geçirmektedir. Film Anna Fox’un bu esnada bir cinayeti gördüğünü düşünmesi ile ilerleyen olayları anlatmaktadır.

Anna Fox 15 yıldır çocuk psikoloğu olarak çalışmaktadır. New York’ta tek başına, kedisi (Panç) ile birlikte yaşamakta ve evden dışarıya adımını atmak istememektedir. Üç aydır bodrum katında yaşayan David adında bir kiracısı bulunmaktadır. Eşi Ed’i ve 8 yaşındaki kızı Olivia’yı kendisinin kullandığı bir araba kazası sonucunda kaybetmiştir. Filmde Anna Fox’un geçmişte yaşadığı bu travmatik olaya dair izler yer almaktadır. Bu olay sonrasında Anna evden dışarı çıkmak istememekte, gününün çoğunu evinde alkol alarak, film izleyerek ve komşuları gözetleyerek geçirmektedir. Travmatik bir olayın ardından agorafobi rahatsızlığı gelişen Anna Fox gün içerisinde eşi ve çocuğu ile telefonda konuştuğuna, eşi ile ayrıldığına ve çocuğunun babasının yanında farklı bir evde yaşadığına inanmak istemektedir.

Film pazartesi günü başlayarak 1 haftalık süreci ele almakla birlikte geçmişe dair sahneler de filmde yer almaktadır. Anna’nın kazadan sonraki durağan yaşantısı karşı eve taşınan Russell ailesi ile bozulmaktadır. Russell’lar Boston’dan gelmiş ve karşı eve yeni taşınmışlardır. Russell ailesi: anne (Jane), baba (Alistair) ve 15 yaşında bir erkek çocuktan (Ethan) oluşmaktadır. Alistair’in bankacı

olduğu gibi bilgileri Anna emlakçıdan öğrenmiş ve internetten arama yapmıştır. Anna yeni taşınan komşularından Jane ve Ethan ile tanışır. Komşularını izlediği bir gün Anna bir suça, Aliastair'ın Jane'i öldürdüğüne tanık olduğunu düşünmektedir. Anna Fox'un uzun zamandır evinden çıkmaması, alkol kullanması, psikiyatrik ilaçlara devam etmesi ve geçmişte yaşadığı travmatik olay nedeni ile çevresi tarafından psikolojik sağlığının iyi olmadığı düşünülmektedir. Bu doğrultuda Anna'nın bahsettiği cinayet olayına başvurduğu güvenlik görevlileri şüphe ile yaklaşmaktadır. Anna Fox'un karşı evde gördüğünü düşündüğü olay sonrasında Anna bu cinayetin gerçekliğini ispatlamaya çalışmakta ve filmde izleyiciler bu konuda ikileme düşürülmektedir.

Film, Anna Fox karakteri etrafında şekillenmektedir. Anna Fox'un eşini ve çocuğunu trafik kazasında kaybetmesi ve travmatik bir olay yaşamasının ardından evinden on aydır çıkmaması, evi güvenli bir yer olarak algılaması vb. belirtileri psikopatolojik kapsamda agorafobi bozukluğuna işaret ettiğinden bozukluğa ilişkin genel bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

2. Agorafobi Bozukluğu

Fobiler arasında sıklıkla karşılaşılan agorafobi, öncesinde açık alan korkusu olarak bilinirken günümüzde daha kapsamlı bir tanım içermektedir. Agorafobi; tek başına kalmaktan, sokağa çıkmaktan, sıklığı, kalabalığın olduğu alanlara girmekten duyulan korku ve bu doğrultuda kaçınma davranışları ile belirgindir. Bireylerin bu ortamlarda yaşadığı kaygı, yardım sağlanamayacağı, sıkışıp kalacağı ve panik atak geçireceği yönündedir. Agorafobi bireyin panik atak geçirme korkusu ile ilişkili olabilmekte ve panik bozukluk ile arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Agorafobi bozukluğu yaşayan bireyler evden dışarı çıkmakta, toplu taşıma araçlarına binmekte zorlanmakta ve evi güvenli bir alan olarak kabul etmektedirler. Çeşitli işlevsellik alanlarında kısıtlılığa yol açan bu durum içerisinde bireylerde çökkün duygudurum hakim olabilmektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2018: 348).

DSM-IV tanı kategorilerinde agorafobiye ayrı bir bozukluk olarak yer verilmemiş ve panik bozukluk kapsamında değerlendirilmiştir. Panik bozukluğu olan bireyler için agorafobinin eşlik etme durumu ayrıştırılmıştır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 1994). Epidemiyolojik çalışmalara bakıldığında yaşam boyu yaygınlık oranları agorafobinin eşlik ettiği panik bozukluğu için %1.1 ve panik bozukluğun eşlik etmediği agorafobi için %0.8 olduğu görülmektedir. Panik bozukluğa agorafobinin eşlik etmesi işlevselliği daha olumsuz etkilemektedir (Kessler vd., 2006: 417).

Agorafobinin etiyolojisi farklı kuramlar açısından çeşitli şekillerde ele alınmaktadır. Davranışsal ve bilişsel etmenler açısından kaygı bozuklukları arasında yer alan agorafobi literatürde daha çok panik bozukluk kapsamında değerlendirilmiştir. Chambless ve Gracely (1989: 17), diğer fobi türleri ile kıyaslandığında agorafobik bireylerde korkmaktan korkmanın belirgin olduğuna dikkat çekmektedir. Panik ile ilişkili olan beden duyularından korkmanın ve adaptif olmayan bilişlerin bulunduğunu vurgulamıştır. Bilişsel modele göre agorafobi, öğrenmenin veya klasik şartlanmanın bir sonucudur. Panik nöbetlerin olduğu durumlar birey için şartlanmış bir uyaran olmaktadır. Birey panik nöbet geliştirmesi muhtemel olan bu durumlardan kaçınma tepkisi göstermektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2018: 348). Korkmaktan korkunun diğer kaygı bozuklukları için de önemli olduğu belirtilmiştir. Kaygıya duyarlılık, panik durumunda felaketleştirici düşünceler ve kaygıya eğilimli bilişsel bir yapı kaygı bozukluklarında sıklıkla yer almaktadır (Berle vd., 2008: 287). Agorafobide bireylerin güvenli olarak algıladıkları (çoğunlukla ev) alanlardan uzaklaşma ihtimali tehlikeli olarak algılanmakta ve bu ortamlardan kaçınılmaktadır. Panik ile iç içe olan agorafobi durumunda bireylerin güvenli olarak algıladıkları alanı terk ettiklerinde kontrolü kaybedebileceğine, bayılabileceğine ve atak geçirebileceğine yönelik düşünceleri hakim olabilmektedir. Bu bağlamda agorafobi, güvenli alandan

dışarı çıkma korkusundan daha çok panik nöbet yaşama korkusu ile ilişkili olabilmektedir (Gençöz, 1998: 10).

Psikoanalitik perspektif açısından güvenli olarak algılanan bir alan olan evden çıkamamak Freud'un açıkladığı bastırma, reddetme, yer değiştirme vb. savunma mekanizmaları ile ilişkili görünmektedir. Erken dönem travmatik yaşantılar, ayrılık kaygısı ve ebeveyn kaybının bireylerin kaygılı olmaları üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bilinçdışı isteklerin karşılanamamış olması ve iç çatışmanın sonucu olarak birey kaygıyı deneyimlemektedir. Benlik istekleri karşılamak için yol bulamamakta, çözümsüz kalmakta ve bu durum birey için tehlike olarak algılanmaktadır. Bu durum organizma tarafından gerçek bir tehlikeye tepki vermesi gibi deneyimlenmektedir. Benliğin içsel dengeyi kurmak için alarm vermesi anlamını taşımaktadır (akt. Öztürk ve Uluşahin, 2018: 351).

Kaygı bozukluklarının etiyojisi kapsamında davranışçı ve psikanalitik yaklaşıma ek olarak varoluşçu yaklaşım, mizaç özellikleri gibi psikolojik ve çevresel etmenlerle birlikte biyolojik etmenlerin araştırıldığı çalışmalar da bulunmaktadır (Öztürk ve Uluşahin, 2018: 352).

3. Anna Fox Karakterinin DSM-5 Kriterleri Temelinde İncelenmesi

Anna Fox karakterinin agorafobi bozukluğu, depresif ve travmatik belirtileri DSM-5 kriterleri temelinde aşağıda ele alınmıştır.

3.1. Anna Fox'un Agorafobi Belirtilerinin DSM-5 Kriterleri Temelinde Ele Alınması

Amerikan Psikiyatri Birliği'nin Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabında (DSM-5) agorafobi, kaygı (anksiyete) bozuklukları arasında bulunmaktadır.

DSM-5'in A ve B grubu kriterlerine bakıldığında toplu taşıma araçlarını kullanma, açık ve/veya kapalı yerlerde bulunma, sırada bekleme ya da kalabalık bir yerde bulunma, tek başına evin dışında olma ile ilgili olarak belirgin korku ya da kaygı duyma yer almaktadır. Kişi, kaçmanın güç olabileceğini ve yardım alamayabileceğini düşündüğü için bu tür durumlardan korkmakta ve kaçınmaktadır. Anna Fox'un bu gruptaki kriterleri belirgin bir şekilde karşıladığı görülmektedir. Anna Fox'un, tek başına evin dışında olma ve açık yerlerde bulunma ile ilgili olarak belirgin bir korku ya da kaygı duyduğu gözlemlenmektedir. Terapisti ile yaptığı görüşmenin Anna'nın evinde olduğu görülmektedir. Terapist agorafobi bozukluğu bulunan Anna Fox'un evine her hafta gelmektedir. Anna, terapiste gitmek için evden çıkamamaktadır. Başka bir sahnede gelen kargo teslimatı ve ödeme için Anna'nın kapıyı açmadığı görülmektedir. Kapıyı açmadan önce eve gelen kişileri kameradan görme ihtiyacı hissetmekte ve kapıyı kilitli tutmaktadır. Cadılar Bayramı'nın olduğu gece Anna sesler duyarak uyanmıştır. Pencereden baktığında kapıya ve pencerelere yumurta atılmaktadır. Anna Fox'un bu esnada yoğun kaygı ve korku yaşadığı, ağlamaklı bir ifadesinin olduğu, kapıya yaklaşmakta zorlandığı ve nefes alış verişlerinin hızlandığı görülmektedir. Kapıyı açtığı esnada sahne sonlanmaktadır. Bu esnada bayıldığı ve bir kadının yanında uyandığı görülmektedir. Kadına dışarı çıkamadığından, panik atak geçirdiğinden ve agorafobi rahatsızlığının olduğundan bahsetmiştir. Bu sahne Anna'nın dışarı çıkmak zorunda kaldığı durumda panik atak geçirdiğini göstermektedir. Başka bir sahnede kiracısı olan David, evin tavanında küf olduğundan temizlemek için teras katına çıktığında Anna Fox'un beklerken dayanmakta zorlandığı ve hemen içeri gelmesini söylediği görülmektedir. Bir sahnede kendi evi için "Orada ne olursa olsun, ne kadar kötü olursa olsun. Burası güvenli bir yer" demektedir. Anna için ev, dışarıdaki belirsiz ve tehlikeli ortamdaki oldukça uzakta ve güvenli bir yerdir. Anna yaşadığı rahatsızlığından dolayı terapi görmektedir. Bir sahnede yaşadığı sorundan bahsederken psikologu ile şemsiye kullanarak dışarı çıkması üzerine çalıştığını ve henüz başaramadığını belirtmiştir.

Bu sahnelerde evin dışına çıkmak ile ilgili Anna Fox'un yoğun olarak kaygılandığı görülmektedir. Buna ek olarak A grubu kriterleri içerisinde yer alan toplu taşıma araçlarını kullanma, kapalı yerlerde bulunma, sırada bekleme ya da kalabalık bir yerde bulunma ile ilgili kaygı veya korku yaşadığını ortaya koyan bir sahne olmamakla birlikte evden dışarı adım atmakta zorlanan Anna Fox için bu durumların da belirgin ve yoğun kaygı uyandırabileceği düşünülmektedir.

Anna Fox için kaçmanın güç olabileceği durumların oluşabileceğine yönelik kaygısının bulunduğu izlenimi edinilmiştir. Bu durumlarda yardım alamayacağına yönelik düşüncelerinin bulunduğu değerlendirilmektedir. Anna Fox ev dışında bir ortamın güvenli olmadığını düşünmekte, ev dışındaki ortamlardan korkmakta ve kaçınmaktadır. Film boyunca ev dışındaki ortamlarda yoğun kaygı ve korku yaşayan Anna Fox için aslında yaşadığı evin de güvenilir bir ortam olmadığı, yaşadığı şüphe ve korkunun bir objesi olduğu görülmektedir.

Anna Fox'un yardım alamayacağına yönelik korku ve kaygısı yaşadığı travmatik olayla ilişkilidir. Anna travmatik olay esnasında 911'i aramış ancak telefonu çekmediği için kimseye ulaşamamış, eşini ve kızını da bu kazada kaybetmiştir. Yaşadığı bu olay sonrasında yardım alamayacağına yönelik inancının oluştuğu veya pekiştiği düşünülmektedir. Anna'nın kazadan önceki yaşamına dair bilgi olmadığından öncesinde benzer düşüncelerinin hakim olup olmadığına yönelik değerlendirme yapılamamaktadır.

DSM-5'in C kriterinin belirttiği, agorafobinin kaynağı olan durumların neredeyse her zaman için kaygı ve korku yaratması Anna Fox için geçerli görünmektedir. Anna Fox'un dışarıya çıkması gerektiği her durumda kaygı ve korku yaşadığı birçok sahnede açıkça görünmektedir. Komşularını izlerken kapının çalması ile irkildiği ve elindeki bardağı düşürerek kırdığı sahne yer almaktadır. Kapıyı çalan kişinin karşı evde oturan ve eve yeni taşınan Russell'ların çocuğu olan Ethan olduğu görülmektedir. Annesinin bir şey gönderdiğini söylediğinde misafire hazır olmadığını söyleyerek tedirgin olduğu görülmüştür. Ethan'a dışarıdaki kapıyı açtıktan sonra evin kapısının aralığından konuşarak emin olduktan sonra açtığı görülmektedir. Filmde bu durum evin zilini çalan herkes için geçerlidir. Yaşadığı çevrede Anna'nın misafir kabul etmediği bilinmektedir. Anna'nın yaşadığı kaygı ve korkunun dışarı çıkma ihtimalinin bulunduğu her durumda yaşandığı ve zil çaldığında dahi bunu hissettiği görülmektedir.

DSM-5'in D kriteri; agorafobi kaynağı olan durumdan etkin bir şekilde kaçınılmayı, bir eşlikçiye ihtiyaç duymayı veya yoğun bir korku ya da kaygı ile bu duruma katlanmayı içermektedir. Anna Fox dışarıya çıkması gerektiği durumlarda sürekli olarak kaygı ve korku yaşamakta ve kaçınma davranışını göstermektedir. Bu sahnelerden birinde kiracısı David ile tartıştığı bir esnada David Anna'ya "Sokakta bir dolaş" diyerek kapıyı açtığında Anna'nın dışarıya bakmadığı ve gözlerini kapattığı görülmektedir. Aliastair eve gelip Anna'yı oğlundan uzak durması için uyardığı sahnede kapıdan çıkan kişinin ardından koşarak hızlıca kapıyı kapattığı ve kilitletiği, bu esnada yoğun korku ve kaygı hissettiği görülmektedir. Cinayeti gördüğünü düşündüğü sahnede Anna Fox yardım etmek için dışarı çıkmak istemiştir. Kapıya doğru yürürken Anna'nın yoğun kaygı yaşadığı görülmektedir. Şemsiyesini açarak karşı eve gitmeye çalışmıştır. Bu esnada hızlı nefes alıp verme gibi kaygı ve korkunun fizyolojik belirtilerini göstermektedir. Bu sahne Anna'nın bayılması ile sonlanmıştır. Sonrasında eve gelen dedektif ile sahne devam etmiştir. Burada Anna'nın dışarıya çıkarken çok zorlandığı, tedirgin ve kaygılı olduğu, dışarı çıkmasını gerektirecek bu durumda panik atak geçirdiği görülmektedir. Ethan'nın elinde bıçakla geldiği, Anna'nın Ethan'dan kaçmaya çalıştığı ve merdivenleri hızla çıkmak için çabaladığı sahnede kapıyı açıp açık alana, terasa çıkarken duraksadığı görülmektedir. Bu sahnelerde bir başkasının ve kendi ölümünün söz konusu olması Anna'yı oldukça

zorlamış ve evden dışarı çıkmasına neden olmuştur. Bu durumlarda da yoğun kaygı ve korkunun hakim olduğu görülmektedir.

DSM-5'in E kriteri, gerçek bir tehlike veya toplumsal kültürel bağlamda orantısız bir kaygı ve korku yaşamayı belirtmektedir. Anna Fox, olası bir tehlike bulunmamasına rağmen evden dışarı adımını atmamaktadır. Çevresi tarafından bu durum anlaşılılmakta, evine misafir kabul etmemekte ve on aydır dışarıya adımını atmamaktadır. Kültürel bağlamda orantısız bir kaygı ve korku yaşadığı görülmektedir.

DSM-5'in F kriterine göre korku, kaygı ve kaçınmanın sürekli bir durum olduğu ve altı ay ya da daha uzun sürdüğü görülmektedir. Anna Fox için bu durum on aydır devam etmekte olduğundan F kriterini karşılamaktadır.

DSM-5'in G kriteri; korku, kaygı ya da kaçınmanın klinik açıdan belirgin bir sıkıntıya neden olmasını ifade etmektedir. Bu kriter ile tutarlı olarak Anna Fox'un belirgin bir sıkıntı içerisinde olduğu ve toplumsal yaşamının evden dışarı çıkmama durumu ile ilgili olumsuz etkilendiği görülmektedir. Filmde Anna'nın işine devam etmediği, Fransızca öğrenmek için çabaladığı ancak işlevselliğinin agorafobi ve gösterdiği belirtiler ile önemli ölçüde düştüğü görülmektedir. Anna Fox'un travmatik olay öncesi sosyal ve işle ilgili yaşantısına yer verilmediğinden bu düşünüş ile ilgili kesin bir değerlendirme yapılamamıştır.

DSM-5'in H kriteri, sağlığı ilgilendiren başka bir durum varsa korku, kaygı ya da kaçınma açıkça aşırı bir düzeyde olduğunu belirtmektedir. Anna Fox'un filmde sağlığını ilgilendiren başka bir hastalığının olmadığı görülmektedir.

DSM-5'in I kriteri; korku, kaygı ya da kaçınmanın başka bir ruhsal bozukluğun belirtileriyle daha iyi açıklanamadığını vurgulamaktadır. Anna Fox'un durumunun başka bir ruhsal bozukluk ile daha iyi açıklanamadığı, agorafobi durumuna ek olarak travmatik ve depresif belirtilerinin olabileceği değerlendirilmiştir.

3.2. Anna Fox'un Agorafobiye Eşlik Eden Travmatik Belirtilerinin DSM-5 Kriterleri Temelinde Ele Alınması

Filmde Anna Fox'un ciddi bir travmatik yaşantı olarak değerlendirilen olayı yaşaması ile belirtilerinin başladığı izlenimi edinilmiştir. Bu bağlamda travmatik belirtilerin bulunduğu görülmektedir. Örselenme (travma) ve tetikleyici etkenle (stresörle) ilişkili bozukluklar kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan örselenme sonrası gerginlik (Travma Sonrası Stres) bozukluğu ön plana çıkmaktadır. Bu bozukluk kapsamında bir değerlendirme yapabilmek için filmde yeterli bilgi yer almamaktadır. Bu sebeple, Anna Fox'un deneyimleri travmatik belirtiler kapsamında değerlendirilmiştir.

Anna Fox'un ölümle sonuçlanan bir kaza yaşaması, eşini ve kızını kaybetmesi ve olay sonrasında yoğun kaygı duyması doğrudan örseleyici bir olay yaşadığını göstermektedir. Kaza anının gösterildiği sahnede eşi ile Anna arasında bir tartışma vardır. Eşi, Anna'nın kendisini aldatmış olduğu için suçlu olduğunu ifade etmektedir. Anna'nın telefonunu bilinmeyen bir numaranın araması ve yere düşen telefonunu almaya çalışması esnasında kaza gerçekleşmektedir. Film izlerken seyircinin bir anlam veremediği uçuşma sahneleri kaza anının gösterilmesi ile bir anlam kazanmış ve kaza sırasındaki kar uçuşmaları olduğu anlaşılmıştır. Bu da Anna'nın flashbackleri olduğunu düşündürmüştür. Anna dedektiflerin olduğu sırada ters dönmüş arabayı evinde görmektedir ve arabaya doğru ilerlemiştir.

Anna için travmatik olan bu olayın görüntülerinin zihninde canlı olduğu görülmekte, filmin içerdiği bir haftalık süreç içerisinde örseleyici yaşantısını yeniden oluyormuş gibi hissettiği zamanların ve geçmişe dönüşlerinin olduğu sahneler yer almaktadır.

Yaşanılan travmatik olaydan sonra Anna Fox'un bilişlerinde ve duygudurumunda olumsuz değişiklerin olduğu izlenimi edinilmiştir. Kendisi, başkaları ve dünya ile ilgili olarak sürekli ve abartılı olumsuz inanışları bulunmaktadır (dışarısı güvenilmez bir yer şeklinde).

Anna'nın örseleyici olay ile ilgili olarak kendisini suçladığı görülmektedir. Kazayı yapan kişinin kendisi olması, eşini ve çocuğunu koruyamadığı inancını pekiştirdiği izlenimi uyandırmıştır. Bir sahnede Ethan'ın Anna'ya olanları öğrenmesi üzerine annesini de kastederek "Sen ve Katie, tek bir işiniz vardı. Ailenize bakacaktınız değil mi? Siz ne yaptınız?" demiştir. Bu sahnede Anna Fox'un oldukça üzgün olduğu ve suçluluk duygularının olabileceği değerlendirilmiştir.

Anna eşi ile ayrıldığına, kızının babasının yanında kaldığına ve sürekli olarak telefonda konuştuklarına inanmak istemektedir. Filmin başlangıcında Anna Fox'un çocuğu ile olan telefon görüşmesi yer almaktadır. Bu telefon görüşmesi ile izleyicide eşi ve çocuğunun ayrı bir evde kaldığı izlenimi uyandırılmıştır. Bir sahnede Ethan, aile fotoğraflarını gördüğünde ve burada olup olmadıklarını sorduğunda Anna yaşadığı evde oturmadıklarını ve ayrıldıklarını söylemiştir. Başka bir sahnede Anna eşi ile ayrıldıklarını ve kızının babasının yanında kaldığını ancak her gün konuştuklarını söylemiştir. Bu esnada Anna üzgün ve sarsılmış görünmektedir. Anna'nın yaşanan travmatik deneyimi kabul etmekte zorlandığı ve inkar savunma mekanizmasının ön planda olduğu izlenimi edinilmiştir. Bu sahnelerde Anna'nın gerçeği değerlendirme yetisinin bozulmuş olabileceği ve telefon konuşmalarının algısal bir bozukluk olan halüsinatuar deneyimler olabileceği yönünde bir izlenim edinilmiştir. Ancak psikotik bozukluğa özgü ve travma sonrası yaşanan belirtilerin iç içe geçmiş olabileceği düşünüldüğünden psikotik bozukluk kapsamında bir değerlendirme yapılmamıştır.

Bir başka sahnede Anna'nın "Kocam burada olsaydı o bana inanırdı" demesi üzerine dedektif ailesinin öldüğünü hatırlatmaktadır. Ardından söylediği "Bir çocuğa bir şey olmasına izin verirseniz nasıl yaşarsınız bilmiyorum" sözleri suçluluk ve pişmanlık duygularının olabileceğini göstermektedir. Süreklilik gösteren olumsuz duygusal durumun korku, dehşet ve suçluluk olabileceği izlenimi edinilmiştir.

Anna'nın korkarak uyandığı günlerde telefonunu yanından ayırmadığı dikkat çekmektedir. Bir sahnede evinde sesler duyarak ve birinin olduğunu düşünerek 911'i aramıştır. Adresini söylediği esnada David'in olduğunu görmüştür. Bu sahneler Anna'nın tetikte olduğuna ve her an bir tehlike olabileceğine dair savunma durumunda bulunduğuna işaret etmektedir. Dedektife olayları anlatırken Anna'nın günleri hatırlamakta zorlandığı görülmektedir. Bu açıdan zihinsel bir karmaşa içerisinde olduğu değerlendirilmiştir.

Anna'nın yaşadığı travmatik olay sonrası gösterdiği stresle ilişkili belirtilerin travmatik belirtiler ile ilgili önemli bilgi verdiği düşünülmektedir.

3.3. Anna Fox'un Agorafobiye Eşlik Eden Depresif Belirtilerinin DSM-5 Kriterleri Temelinde Ele Alınması

Filmde Anna'nın hayatında depresif belirtilerin hakim olduğu izlenimi edinilmiştir. Etkinliklere karşı duyulan ilgide ya da katılımda belirgin azalmanın olduğu değerlendirilmiştir. Toplumsal açıdan geri çekilmiş ve içine kapanmış bir durum içerisinde. Anna'nın intihar düşünceleri bulunmaktadır ve

intiharı planlamaktadır. Anna intihar girişiminde bulunma durumunu göz önünde bulundurarak bir video çekmiştir. Bu durum Anna Fox'un çökkün duygudurum içerisinde bulunduğunu göstermektedir. Anna'nın gününün büyük bir kısmını pencere önünde, alkol alarak ve komşularını izleyerek geçirdiği görülmektedir. Odaklanmakta güçlük yaşadığı düşünülmeyle birlikte bu belirtileri alkol alımı ile olabileceği düşünüldüğünden depresyon tanısı ile ilgili kesin bir değerlendirme yapılamamaktadır (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2013).

Belirtilen semptomlara ek olarak Anna'nın yas süreci içerisinde olabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu açıdan kesin bir değerlendirme yapmak için sınırlı bilgi bulunduğundan travmatik ve depresif belirtiler kapsamında değerlendirme yapılmıştır.

3.4. Anna Fox'un Alkol, İlaç Kullanımı ve İntihar Düşünceleri

Anna alkol alarak ve eski filmleri izleyerek geceleri geçirmektedir. Bir sahnede, izlediği filmde karakterin söylediği cümleleri onunla birlikte tekrarlamakta ve titremektedir. Bu sahnelerde alkolün etkisinde olduğu ve sebepsiz güldüğü görülmektedir. Anna terapistinin gözetiminde Elevan adlı ilacı kullanmaktadır. Anna'nın ilaçları alkol ile birlikte aldığı ve ilaçlarını almadığı zamanların bulunduğu görülmektedir. Bu noktada tedavisini olumsuz etkileyecek bir durumda bulunmaktadır.

Anna terapisti ile görüşmesinde ilaçlarını aksattığını, alkol aldığını ve depresif ruh haline girerek terapisti ile bu durumu paylaşmadığını itiraf etmiştir. Anna ilaçların iyi gelmediğini ve mani (yükselmiş ve taşkın duygudurum) hissinin olduğunu belirtmiştir. Anna yaşanan cinayet olayı ile ilgili olarak bir şeyin merkezinde olmak istediğini ve kendisini sarsacak bir şey aradığını belirtmiştir. Terapist haftada 3 seans görüşmek istediğini söylemiştir. Terapistin seans sayısını artırmak istemesi Anna'nın ilaç kullanımı ve psikolojik sağlığı açısından önemli görülmektedir.

Anna'nın intihar etmek istediğini içeren bir videosu bulunmaktadır. Bu videoda geri dönmek istediğini, baştan başlamak istediğini, affedilmeyi dilediğini ve başka türlü yapmak istediğini belirtmiştir.

Anna'nın alkol ile birlikte düzensiz ilaç kullanımı, intihar düşünceleri ve planları Anna'nın psikolojik sağlığını ve tedaviyi olumsuz etkileyebilecek terapide üzerinde çalışılması gereken durumlardır.

SONUÇ

Anna Fox'un yaşadığı temel sorun beklenmedik bir şekilde travmaya maruz kalarak eşi ve çocuğunu kaybetmesinin ardından yaşadığı kontrolü kaybetmişlik hissidir. Kontrolü kaybettiğini düşündüğü bütün durumlarda (ev dışındaki her yer) bu kontrolsüzlük hissini yaşamakta, yoğun korku ve kaygı hissetmektedir. Bu tür durumların içerisine girmek zorunda kaldığında paniklemede, nefes alış veriş hızlanmakta ve çoğu zaman baygınlık geçirmektedir. Bu nokta Anna Fox'un düşünceleri ile ilgili bilgi vermektedir. Ev dışındaki ortamları tehdit olarak değerlendirmekte, istediği zaman yardıma ulaşamayacağını düşünmekte ve bu ortamları güvensiz olarak yorumlamaktadır. Anna Fox'un filmde kendisinden bahsettiği sahnelerde psikolojik rahatsızlığını kabul ettiği görülmekte ve bunun üzerine terapisti ile çalıştığını diğer bireylere rahatlıkla söylemektedir. Filmin sonunda Anna Fox'un saldırıya uğradıktan dokuz ay sonrasına yer verilmiştir. Anna'nın dokuz ay sonra evi satmak için ilan verdiği ve dışarıya rahatlıkla çıkabildiği görülmektedir. Bu noktada psikoterapinin ilerleyişi ile ilgili bilgi verilmediğinden değerlendirmeye alınamamıştır.

Anna Fox'un yaşadığı agorafobiye ek olarak filmde göstergeleri bulunan depresif ve travmatik belirtiler ele alınmıştır. Filmin agorafobi bozukluğunu genel görünüm açısından yansıtabildiği, ana karakterin travmatik olay üzerine gelişen çökkün duygudurum ve travma belirtileri açısından zengin

bir bilgi verdiği düşünölmektedir. Bu açıdan “Penceredeki Kadın” filmi farkındalık sağlama amacı ile psikopatolojinin vaka üzerinden görünümünün nasıl olduğu ile ilgili bir çerçeve sağlamaktadır. Anna Fox’un deneyimlediği agorafobinin, travmatik ve depresif belirtilerin incelenmesinin ve vaka üzerinden tartışılmasının psikopatolojiyi daha iyi anlama ve kavrama konusunda katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Bu noktadan hareketle film, başta psikologlar ve psikolojik danışmanlar olmak üzere ruh sağlığı çalışanlarının eğitimini içeren dersler, seminerler ve vaka sunumları için örnek niteliğinde olduğundan eğitim amacı ile kullanılması önerilmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda karakteri daha iyi anlayabilmek adına alkol ve ilaç kullanımı, psikotik bozukluk kapsamında filmin değerlendirilmesinin ve kitabın detaylı incelenmesinin etkili olacağı düşünölmektedir.

Yazarların Katkı Düzeyleri: Birinci Yazar %60, İkinci Yazar %40.

Etik Komite Onayı: Çalışmada Etik Kurul İznine Gerek Yoktur.

Finansal Destek: Çalışmada Finansal Destek Alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışmada Potansiyel Çıkar Çatışması Bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- AMERİKAN PSİKİYATRİ BİRLİĞİ. (1994). *Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı*, Dördüncü Baskı (DSM-IV) (Çev. Ed. E. Köroğlu). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- AMERİKAN PSİKİYATRİ BİRLİĞİ. (2013). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı*, Beşinci Baskı (DSM-V) (Çev. Ed. E. Köroğlu). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- BERLE, D., STARCEVIC, V., HANNAN, A., MILICEVIC, D., LAMPLUGH, C. ve FENECH, P. (2008). Cognitive factors in panic disorder, agoraphobic avoidance and agoraphobia. *Behaviour Research and Therapy*, 46(2), 282-291. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2007.12.002>
- BUTLER, P. E. (1975). The treatment of severe agoraphobia employing induced anger as an anxiety inhibitor: A case study. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 6(4), 327-329. [https://doi.org/10.1016/0005-7916\(75\)90072-5](https://doi.org/10.1016/0005-7916(75)90072-5)
- CHAMBLESS, D. L. ve GRACEY, E. J. (1989). Fear of fear and the anxiety disorders. *Cognitive Therapy and Research*, 13(1), 9-20. <https://doi.org/10.1007/BF01178486>
- FADILLAH, A. (2021). PTSD As Portrayed in Finn's The Woman in The Window and Murakami's Colorless Tsukuru Tazaki and His Years of Pilgrimage: A Comparative Literature. *Jurnal Pendidikan Indonesia*, 2(4), 543-556. <https://doi.org/10.36418/japendi.v2i4.147>
- GENÇÖZ, T. (1998). Korku: Sebepleri, Sonuçları ve Başetme Yolları. *Kriz dergisi*, 6(2), 9-16. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000068
- GURGEL, J. D. C., COSTA, K. V. T. D., CUTINI, F. N., SARMENTO JÚNIOR, K. M. D. A., MEZZASALMA, M. A. ve CAVALCANTI, H. V. R. (2007). *Dizziness associated with panic disorder and agoraphobia: case report and literature review*. *Revista Brasileira de Otorrinolaringologia*, 73(4), 569-572. <https://doi.org/10.1590/S0034-72992007000400018>
- KESSLER, R. C., CHIU, W. T., JIN, R., RUSCIO, A. M., SHEAR, K. ve WALTERS, E. E. (2006). The epidemiology of panic attacks, panic disorder, and agoraphobia in the National Comorbidity Survey Replication. *Archives of General Psychiatry*, 63(4), 415-424. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.63.4.415>
- OKUMUŞOĞLU, S. (2019). Bilişsel Bir Simülasyon Olarak Sanat; Edebiyat, Sinema, Bibliyoterap ve Diğer Kesişimler. *Current Research in Social Sciences*, 5(1), 1-8. <https://doi.org/10.30613/uresosc.438077>
- RAI, S. G. A. M. (2020). *Agoraphobia Problem of Anna Fox in The Woman in The Window By Aj Finn*. *Kulturistik: Jurnal Bahasa dan Budaya*, 4(2), 77-82. <https://doi.org/10.22225/kulturistik.4.2.1905>
- SILALAHİ, E. ve SARAGI, A. Anxiety Disorder on The Main Character of Aj Finn Novel The Woman in The Window *TRANSFORM Journal of English Language Teaching and Learning of FBS UNIMED*, 10(2), 1-9.
- YAŞAN, A. ve TAMAM, L. (2009). Panik atakların tetiklediği cinsel kaçınma ve cinsel istek bozukluğu: Bir olgu sunumu. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10(2), 159-162.